

Handläggare: Milla Sundström
Telefon: 08-50828996

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2011-11-22 p 22

Förslag till biogasstrategi för Stockholms stad

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna förslaget till biogasstrategi.
2. Översända förslaget till biogasstrategi till kommunstyrelsen.

Gunnar Söderholm
Förvaltningsdirektör

Gustaf Landahl
Avdelningschef

Sammanfattning

Miljöförvaltningen har tagit fram ett förslag till biogasstrategi för staden. Syftet med strategin är att:

- Visa vägen för hur Stockholms stad bör arbeta för att få tillgång och efterfrågan på fordonsgas att mötas.
- Beskriva hur staden kan verka för ökad användning av fordonsgas.
- Visa hur staden kan verka för att andelen biogas i fordonsgasen är fortsatt hög.

Strategiförslaget innebär att Stockholms stad bör:

- Bidra till ökad biogasproduktion genom ökad matavfallsinsamling.
- Verka för att underlätta ökad biogasproduktion vid såväl nya som befintliga anläggningar.

- Verka för god tillgänglighet till biogas. Det behövs fler tankställen, förbättrad distribution av gas till tankställen och fungerande pumpar på tankställena.
- Fortsätta stimulera användning av biogas genom exempelvis inköp och leasing av gasfordon samt genom att ställa krav vid upphandlingar.
- Aktivt delta i regionala samarbeten för att främja biogasproduktion och användning av biogas.
- Staden är positiv till ökad användning av avfall och restprodukter från industrin för biogastillverkning.

Under respektive område listas förslag till åtgärder, se Bilaga 1. Dessa åtgärder är förslag från miljöförvaltningen. Förvaltningen har även valt att ange vem som kan vara lämplig att genomföra åtgärderna. Men det är viktigt att understryka att strategin inte utgör något undantag från den grundläggande principen att facknämnder inte är överordnade andra nämnder. Strategin utgör en rad förslag på vad som bör genomföras, men de konkreta besluten härom skall tas av respektive nämnd eller bolagsstyrelse eller - i den mån det krävs ett överordnat beslut - av Kommunstyrelsen eller Kommunfullmäktige.

Ärendet

Vid Miljö- och hälsoskyddsnämndens sammanträde den 22 mars 2011 beslöts att miljöförvaltningen ska ta fram ett förslag till biogasstrategi för Stockholm. Bakgrunden till beslutet var att det under flera år varit brist på biogas i Stockholm. Enligt beslutet ska strategin innehålla följande punkter:

- Analys av effekten av ökad matavfallsinsamling
- Genomgång av olika tekniker för matavfallsinsamling
- Tillgång till substrat utöver matavfall för biogasframställning
- Hur samverkan mellan olika aktörer bör ske för att säkra gastillgången
- En tidplan där de aktiviteter olika biogasaktörer planerar i syfte att säkra biogastillgången tydligt framgår

Enligt beslutet ska strategin också inkludera kommunikation kring biogas, liksom stadens användning av biogas och möjligheter till tekniska förbättringar vid produktionsanläggningarna. Frågor rörande rötresterna ska också behandlas i strategin.

Ärendets beredning

Förslaget till biogasstrategi har tagits fram av miljöförvaltningen med utgångspunkt i en underlagsrapport som sammanställts av Sweco Environment på förvaltningens uppdrag. Synpunkter på förslaget till strategi har vid

referensgruppsmöten lämnats av representanter från biogasbranschen. De har representerat såväl producenter och distributörer som användare av biogas.

Förslaget till strategi har skickats på remiss till de förvaltningar och bolag inom staden som bedömts vara direkt berörda av förslaget. Synpunkter på förslaget har via kontorsyttranden inkommit från samtliga: stadsbyggnadskontoret, exploateringskontoret, trafikkontoret och Stockholm Vatten AB. Remissvaren finns i bilagorna 7-10.

Utöver synpunkter som har lämnats vid referensgruppsmöten har Scandinavian Biogas Fuels AB och Biogas Öst lämnat skriftliga synpunkter som varit värdefulla vid bearbetningen av strategin. Dessa finns i bilagorna 11-12.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningens förslag till biogasstrategi finns i Bilaga 1.

Remissvaren i bilagorna 7-10 innehåller många värdefulla synpunkter som har inarbetats i förslaget till biogasstrategi. I de fall miljöförvaltningen har valt att inte göra någon ändring baserad på remissvaren redovisas skälen nedan. Kommenterar rörande mer genomgripande förändringar baserade på remissvaren finns också listade. Observera att de sid- och kapitelhänvisningar som finns i remissvaren syftar på en tidigare version av strategiförslaget och därför inte stämmer överens med numreringen i Bilaga 1.

Stockholm Vatten AB

1. Stockholm Vatten AB menar att strategin är ändamålsenlig som strategi för omhändertagande och rötning av matavfall, men otillräcklig för långsiktig och hållbar utveckling för användning av biogas; bland annat eftersom miljöförvaltningen här frångår principen att biogas i första hand ska användas till tunga fordon och fordonsflottor.

Förvaltningen har valt att inte rekommendera att biogas används för en viss typ av fordon, i enlighet med stadens remissvar till nationell biogasstrategi. Förvaltningen håller med om att stora miljö- och hälsovinster kan nås om fler dieselfordon i tätbebyggda områden ersätts med biogasfordon, men anser att man i stället för att försöka styra användningen till vissa fordonstyper eller vissa flottor bör satsa på ökad biogastillgänglighet för alla som kör gasfordon.

2. Stockholm Vatten uttrycker en önskan att konceptet flytande gas utvecklas.

De avsnitt i strategiförslaget som berör distribution av gas har förtydligats då det gäller flytande gas.

3. Stockholm Vatten efterfrågar ett förtydligande angående behovet av finansiering av satsningar vid avloppsreningsverken i syfte att framställa mer biogas, eftersom dessa satsningar inte kan belasta VA-kollektivet.

Detta har förtydligats i strategiförslaget.

4. Stockholm Vatten anser inte att det är deras roll att gå ut med informationsinsatser för insamling av matavfall, däremot agerar de i enlighet med ägardirektivet ”Bistå med kompetens gentemot fastighetsägare som ämnar installera avfallskvarnar i sina fastigheter”.

Som miljöförvaltningen beskrivit i strategin behövs det en mängd olika tekniker för att samla in matavfall, beroende på de förutsättningar som finns i olika områden och byggnader. Insamling av matavfall genom att använda köksavfallskvarnar kopplade till ledningsnätet ger visserligen mindre biogas än om motsvarande mängd matavfall samlas in separat; men i vissa fall kan köksavfallskvarnar vara det enda tekniskt rimliga alternativet. Alla fastighetsägare känner inte till att det är tillåtet att installera avfallskvarnar i hushållen och miljöförvaltningen ser att det finns ett behov av information riktad till fastighetsägare och hushåll. Vid samtal med Stockholm Vatten har miljöförvaltningen också fått besked om att det ska vara möjligt även för mindre verksamheter som förskolor och kontor att installera avfallskvarnar kopplade till ledningsnätet.

Stadsbyggnadskontoret

Stadsbyggnadskontoret nämner i sitt remissvar att placering av eventuella nya tankställen kan behöva studeras, samt att stadsbyggnadsnämnden vid planering av eventuella nya produktionsanläggningar och utökningar av befintliga bör komma in i diskussionen på ett tidigt stadium.

Miljöförvaltningen är positiv till båda förslagen, men har inte valt att peka ut dem i förslaget till strategi. Förvaltningen tror inte att det i första hand är helt nya tankställen som kommer att byggas inom stadens gränser, utan framförallt en komplettering och utbyggnad av befintliga tankställen.

Miljöförvaltningen bedömer det som mindre troligt att nya produktionsanläggningar kommer att byggas inom stadens gränser. Stora satsningar görs på att bygga ut rötningskapaciteten vid befintliga anläggningar och nya anläggningar planeras för närvarande i Skarpnäck, vid Högbytorp i Upplands-Bro kommun och eventuellt i Sigtuna kommun. Det bedöms som svårt att hitta plats inom stadens gränser för nya anläggningar, i synnerhet om de ska kunna ta emot matavfall för rötning. Skulle det trots allt bli aktuellt med nya anläggningar i staden bör diskussioner med stadsbyggnadsnämnden föras på ett tidigt stadium.

Exploateringskontoret

1. Exploateringskontoret föreslår att en gemensam regional biogasstrategi tas fram av kommuner och länsstyrelse tillsammans med marknadsaktörer i branschen.

Frågor rörande biogas är regionala snarare än lokala, och miljöförvaltningen är positiv till ökat regionalt samarbete. I arbetet med att ta fram förslaget till biogasstrategi har också bland andra SL framfört att det finns ett behov av en regional biogasstrategi. Samarbete sker för närvarande inom exempelvis Biogas Öst och genom insatser av KSL som bland annat genomfört en utredning angående ökad matavfallsinsamling för ökad produktion i Stockholms län. Länsstyrelsens förslag till klimat- och energistrategi berör biogasfrågor i länet, liksom den regionala utvecklingsplanen för Stockholms län (RUFS). Ett regionalt handlingsprogram för energi och klimat tas för närvarande fram av KSL i samarbete med Länsstyrelsen och TMR. En av tyngdpunkterna i handlingsplanen är biogas och det är möjligt att denna handlingsplan kommer att kunna utgöra grund till biogasstrategi för regionen.

2. Exploateringskontoret efterlyser en tydligare beskrivning av vad de privata aktörerna behöver stöd med från stadens sida.

Bland de områden som har identifierats där staden kan ge stöd är insamling av matavfall för ökad tillgång till substrat det viktigaste. Andra områden är utbildning om tillståndsprocessen och samordning av exempelvis projektansökningar. Dessutom har flera aktörer fört fram att staden som markägare kan vara behjälplig med markanvisning för nya anläggningar och utökningar av befintliga. Texten i strategiförslaget har justerats för att förtydliga aktörernas behov.

3. Exploateringskontoret anser inte att staden ska utbilda handläggare och anläggningsägare i hur tillståndprocesser ska gå till.

Miljöförvaltningen håller med om att det är upp till varje verksamhetsutövare att se till att ha rätt kunskap i miljöbalken. Vid referensgruppsmöten och andra samtal med aktörer har det dock framkommit önskemål om att staden i samarbete med exempelvis Biogas Öst och Energigas Sverige erbjuder utbildning till såväl verksamhetsutövare som konsulter och tillståndshandläggare. Bakgrunden är att verksamhetsutövarna upplever att handläggningstiderna ofta är väldigt långa och kraven på exempelvis riskutredningar oförutsägbara.

4. Exploateringskontoret påpekar att det inom staden finns flera strategiska dokument som hanterar samma frågeställning, vilket kan skapa oklarheter och otydlig styrning av arbetet. De delar av förslaget som handlar om insamling av matavfall och produktion av biogas av matavfall hör även hemma i en avfallsplan.

Miljöförvaltningen håller med om att det finns många styrdokument och att frågan om matavfallsinsamling också hör hemma i avfallsplanen. I uppdraget att ta fram en biogasstrategi ingick dock att analysera effekten av ökad matavfallsinsamling och att gå igenom olika tekniker för insamling av matavfall.

Trafikkontoret

1. Trafikkontorets har lämnat allmänna synpunkter angående strategiförslagets kapitel ”ökad produktion”. Synpunkterna rör substrat, produktionskapacitet och insamlingssystem.

Miljöförvaltningen delar trafikkontorets synpunkter och har gjort förtydliganden i texten.

2. I remissversionen av förslaget till biogasstrategi fanns ett förslag till trafik- och renhållningsnämnden om att skriva in det föreslagna nationella målet i den kommande avfallsplanen. Målet innebär att minst 40 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger år 2015 ska behandlas så att växtnäring och energi tas tillvara.

Trafikkontoret menar att de stora omställningar som är nödvändiga för att samla in 40 % av stadens matavfall inte kan genomföras till 2015.

Formuleringen har tagits bort ur strategiförslaget, eftersom förslaget till budget för 2012 nu har presenterats och där finns följande formulering när det gäller insamling av matavfall:

”Stockholms stad ska höja ambitionen avsevärt när det gäller matavfallsinsamling i syfte att öka tillgången av biogas i regionen. Staden har som inriktning att påbörja en utökad insamling från såväl privathushåll som storhushåll och ska sträva efter att nå det nationella målet avseende insamling av matavfall.

Kommunstyrelsen och Stockholm stadshus AB ska utreda hur målet ska nås, när målet ska vara uppnått och presentera en handlingsplan för måluppfyllelse. Planen ska klargöra vilka eventuella investeringar, förändringar i organisations- och incitamentsstrukturer samt driftskostnadskonsekvenser en måluppfyllelse kräver. Planen ska resultera i konkreta åtgärder. Utredningen ska slutföras under det första kvartalet 2012 och ärendet om påbörjad, utökad insamling inklusive organisations- och incitamentsstrukturer ska behandlas under första halvåret 2012.”

Miljöförvaltningens förslag till biogasstrategi inklusive bilagor kan användas som underlag för utredningen.

3. Trafikkontoret påpekar att informationsinsatser bara utgör en del för att öka matavfallsinsamlingen och att ökningen utifrån informationsinsatser kanske inte blir så snabb som uppskattats i strategiförslaget, då det är många fler faktorer som påverkar fastighetsägarens intresse för att ansluta sig till matavfallsinsamlingen.

Det har förtydligats i texten att informationsinsatser är ett sätt att påverka fastighetsägare. Ett annat är exempelvis styrande avfallstaxa.

4. Trafikkontoret påpekar att de redan idag avsätter resurser för informationsinsatser och hantering av intresseanmälningar för att samla in matavfall och att de vid varje tillfälle avgör vilka resurser som behövs.

Texten i strategiförslaget har förtydligats. Eftersom miljöförvaltningen föreslår att trafikkontoret och miljöförvaltningen ska genomföra gemensamma informationsinsatser syftar förslaget till att säkerställa att det finns pengar och personal för att genomföra satsningarna.

5. Trafikkontoret anser att även exploateringskontoret bör ingå i arbetet med inriktningen att avfallshantering ska vara en del av stadens infrastruktur.

Texten har omformulerats enligt ovanstående. Ett tillägg har också gjorts för att informera om handboken ”Projektera och bygg för god avfallshantering” håller på att uppdateras.

Bilagor

1. Förslag till biogasstrategi för Stockholms stad
2. Underlagsrapport: Biogasutredning – Hur kan tillgången på fordonsgas öka i Stockholm?
3. Beräkningar el/fordonsgasnetto, förenklade hypotetiska samband (bilaga till underlagsrapport)
4. Beräkningar kostnader, förenklade hypotetiska samband (bilaga till underlagsrapport)
5. Beräkningar el/fordonsgasnetto, insamlingsmix (bilaga till underlagsrapport)
6. Beräkningar kostnader, förenklade hypotetiska samband, insamlingsmix (bilaga till underlagsrapport)
7. Remissvar från Stockholm Vatten AB
8. Remissvar från Stadsbyggnadskontoret
9. Remissvar från Exploateringskontoret
10. Remissvar från Trafikkontoret
11. Synpunkter från Scandinavian Biogas Fuels AB
12. Synpunkter från Biogas Öst

Slut